EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN HALLINTO- JA TURVALLISUUSJAOSTO 28.9.2023

HE 15/2023 VP, HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VUODEN 2023 TOISEKSI LISÄTALOUSARVIOKSI, ULKOMINISTERIÖN PÄÄLUOKKA

- Hallinnonalalle esitetään lisämäärärahaa yhteensä 7,36 miljoonaa euroa. Lisäysten yhteydessä vastaavasti esitettävien tulomuutosten ja vanhojen määrärahojen peruuttamisten jälkeen nettovaikutus valtion menoihin on kuitenkin pienempi, 3,91 miljoonaa euroa.

24.01.01 Ulkoasianhallinnon toimintamenot

- Momentille esitetään lisäystä 4 583 000 euroa, mutta samalla vuoden 2022 talousarviossa myönnetystä kaksivuotisesta siirtomäärärahasta esitetään peruutettavaksi 1 300 000 euroa.
- Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 3 914 000 e palkkausten tarkistuksista sekä siirtoja eri hallinnonalojen pääluokkien momenteilta seuraavasti:
    - PLM, 699 000 euroa siirtona momentilta 27.01.01 Suomen Nato-edustuston puolustussektorin erityisasiantuntijoiden palkkaus- ja muihin menoihin,
    - PLM, 220 000 euroa siirtona momentilta 27.01.01 Suomen pysyvän edustuston EU:ssa puolustussektorin erityisasiantuntijan palkkaus- ja muihin menoihin,
    - SM, 100 000 euroa siirtona momentilta 26.01.01 Suomen Washingtonin-suurlähetystön sisäministeriön hallinnonalan erityisasiantuntijan palkkaus- ja muihin menoihin,
    - PLM, 94 000 euroa siirtona momentilta 27.01.01 puolustussektorin kansallisen asiantuntijan (VNC) palkkaus- ja muihin menoihin,
    - UM/KYT, 68 000 euroa siirtona momentilta 24.30.66 Suomen Kiovan suurlähetystössä toimivan opetussektorin erityisasiantuntijan palkkaus- ja muihin menoihin ja
    - TEM, 16 000 euroa siirtona momentilta 32.01.01 Suomen pysyvässä edustustossa EU:ssa toimivien energiapolitiikan ja alue- ja rakennepolitiikan erityisasiantuntijoiden palkkausmenoihin.
- Määrärahan muutoksessa on otettu huomioon vähennyksenä siirtoja Suomen Moskovan-suurlähetystön eri hallinnonalojen erityisasiantuntijoiden palkkaus- ja muihin menoista:
    - SM, 200 000 euroa siirtona momentille 26.01.01,
    - YM, 185 000 euroa siirtona momentille 35.01.01,
    - TEM, 67 000 euroa siirtona momentille 32.01.01,
    - VM, 67 000 euroa siirtona momentille 28.01.01
- Lisäksi vähennyksenä on otettu huomioon 9 000 euroa siirtona momentille 26.30.02 konsulipalvelujen asiakaspalvelutehtävien tuottamiseen Hätäkeskuslaitoksessa.
- Määrärahan 1 300 000 euron peruuttaminen johtuu Maahanmuuton digitaalinen infrastruktuuri -hankkeesta (RRF pilari3) pitkäaikaisen viisumin (kansallinen D-viisumi) vaatimiin tietojärjestelmäratkaisuihin osoitetun määrärahan käyttämättä jäämisestä. Muutos on vastaavasti otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

24.01.20. Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen menot

- Momentille myönnetään lisäystä 1 300 000 euroa, ja samalla esitetään peruttavaksi vuoden 2021 talousarviossa myönnetystä määrärahasta vastaavasti 1 300 000 euroa.
- Lisäys on peruutetun määrärahan uudelleenbudjetointia ja aiheutuu Rooman tiedeinstituutin käytössä olevan Villa Lanten peruskorjaushankkeen viivästymisestä covid-19-pandemian johdosta.
- Määrärahan peruuttaminen on otettu huomioon momentin 12.39.04 tuloarviossa.

24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot

- Momentille ei esitetä lisämäärärahaa, mutta momentin käyttösuunnitelmakohtiin esitetään seuraavia muutoksia:
    - 11. EUTM/Somalian koulutusoperaation menot +100 000
    - 15. EUTM/Malin koulutusoperaation menot -900 000
    - 16. Malin YK-operaation menot (MINUSMA) -400 000
    - 18. Irakin koulutusoperaation menot +1 200 000
- Käyttösuunnitelmakohtien 11. ja 18. lisäykset aiheutuvat 1.5.2023 voimaan tulleista palkankorotuksista sekä operaatioiden muiden henkilöstökustannusten noususta. Lisäykset katetaan käyttösuunnitelmakohtien 15. ja 16. vähennyksillä operaatioiden suunniteltua pienemmästä osallistumisvahvuudesta johtuen.

24.30.66. Varsinainen kehitysyhteistyö

- Momentille esitetään lisäystä 1 476 000 euroa, mutta samalla esitetään lisäystä 1 544 000 euroa tulomomentille 12.24.99 UM:n hallinnonalan sekalaiset tulot, ja siirtoa 68 000 euroa momentille 24.01.01 Suomen Kiovan-suurlähetystössä toimivan opetusalan erityisasiantuntijan palkkaus- ja muihin menoihin ajalle 1.8.—31.12.2023.
- Muutoksessa lisäys 1 544 000 euroa koostuu Suomen ja Euroopan komission välisten yhteistoimintahankkeiden komission osuuksista seuraavasti:
    - 468 000 euroa Tekninen yhteistyö Nepalin opetussektorille -hankkeen menoja,
    - 468 000 euroa Nepalin Luonnonvarat ja ilmastonmuutos -kunnissa hankkeen menoja ja
    - 608 000 euroa Ukrainan koulu-uudistus -hankkeen menoja.
- Muutokset eivät kasvata ulkoministeriön rahoitusosuutta hankkeille eivätkä vaikuta Suomen julkisen kehitysavun määrään. Momentin muutoksilla ei ole nettomääräisesti vaikutusta valtion budjettiin.
- Edellä mainittujen määrärahamuutosten lisäksi momentin käyttösuunnitelmakohdasta 2. siirretään 7 210 000 euroa ja käyttösuunnitelmakohdasta 7. 450 000 euroa käyttösuunnitelmakohtaan 4. tukeen Education Cannot Wait -rahastolle.
- Kaikki muutokset näkyvät käyttösuunnitelmamuutoksina seuraavasti:
    - 2. Maa- ja aluekohtainen kehitysyhteistyö -6 234 000
    - 4. Maittain kohdentamaton kehitysyhteistyö +8 160 000
    - 7. Kehitysyhteistyön evaluointi ja sisäinen tarkastus -450 000
    - Yhteensä +1 476 000

ULKOMINISTERIÖN ULKOMAANEDUSTUSTOJEN TIETOLIIKENNEKAPASITEETTI

- Ulkoministeriö puoltaa valtioneuvoston kanslian esitystä momentin 23.01.01 lisäykseksi 420 000 eurolla ulkoministeriön ulkomaanedustustojen tietoliikennekapasiteettien kasvatukseen.

- Riittävät ja tarkoituksenmukaiset tietoliikenneyhteydet ovat välttämättömät Suomen ulkomaanedustustojen toimintaedellytysten säilyttämiseksi. Erityisesti usean Lähi-idän ja Afrikan alueen edustustojen toiminta on vaikeutunut erittäin hitaan tietoliikennekapasiteetin vaikutuksesta.

- Hitaat yhteydet ovat edustustoissa Abu Dhabi (12 työntekijää, 2Mb/s –liittymä), Alger (12 työntekijää, 2Mb/s –liittymä), Addis Abeba (24 työntekijää, 4Mb/s –liittymä), Riad (13 työntekijää, 2Mb/s –liittymä) sekä Teheran (14 työntekijää, 2Mb/s –liittymä). Lisäksi kuormittuneita ja päivitystarpeessa olevia yhteyksiä on seuraavissa edustustoissa: Ankara, Bangkok, Bryssel EUE delegaatiotila, Bryssel NATO sekä Wien.

- Maahantulolupien käsittely on lakisääteistä toimintaa. Käsittelyn sujuvuus on myös avainasemassa maahanmuuton mahdollistamisessa. Suomen edustojen käyttämät tietojärjestelmät (mm. HekoPassi, UMA ulkomaalaisrekisteri, VISA viisumijärjestelmä, VTJ väestötietojärjestelmä, AHA asianhallintajärjestelmä, VN:n VAHVA) edellyttävät toimiakseen reaaliaikaisen käytön mahdollistavat tarkoituksenmukaiset tietoliikenneyhteydet. Tällä hetkellä järjestelmien käyttö on usein hidastunutta ja pahimmillaan ruuhka-aikoina käyttö on estynyt kokonaan.

- Työperäisen maahanmuuton lisäksi edustustoilla on muitakin maahantuloasioihin liittyviä tehtäviä. Esimerkiksi Teheranin edustusto käsittelee merkittävän määrän vaikeita hakemuksia joita käsittelevät kiertävät konsulit. Teheranin maahantuloasioiden volyymi kasvoi merkittävästi Afganistanin tilanteen heikennyttyä: sinne siirrettiin afganistanilaisten oleskelulupapalveluita TP:n asetuksella joulukuussa 2021. Kiertävien konsuleiden matkat ovat kustannuksiltaan korkeita ja edellyttävät onnistuakseen toimivaa ja kapasiteetiltaan riittävää tietoliikenneyhteyttä. Yhteyden tulee nopeudeltaan mahdollistaa maahantulolupien käsittely sekä samanaikaisesti normaali edustuston muu toiminta.

- Toimiva tietotekniikka ja tietoliikenneyhteydet ovat perusedellytyksiä myös tietoturvalliselle toiminnalle. Tällä hetkellä tietyissä edustustoissa joudutaan riittämättömän tietoliikennekapasiteetin vuoksi mm. hyödyntämään erilaisia ei-virallisia hallitsemattomia ratkaisuja. Tietoliikenneyhteyksien toteuttaminen internetiin pohjautuen ei myöskään ole kestävä ratkaisu maissa jotka valvovat ja suodattavat verkkoliikennettä (mm. Arabiemiraatit, Iran ja Saudi-Arabia).